

ARTVİN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/40

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 09.08.2022 tarihli ve 2022/531 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
2.2. KURUM PERSONELİ.....	2
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER	2
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	3
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	3
3.1.1. Kurumun Fiziksel Durumu.....	3
3.1.2. Kurum Kapasitesi	4
3.1.3. Isınma ve Havalandırma.....	4
3.1.4. Suya Erişim	4
3.1.5. Hijyen Koşulları	4
3.1.6. Kantin	5
3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU	5
3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM	6
3.3.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı.....	6
3.3.2. Açık Görüş	6
3.3.3. Kapalı Görüş	7
3.3.4. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma	7
3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORTİF ETKİNLİKLER	7
3.5. SAĞLIK VE BESLENME	8
3.5.1. Revir ve Psiko-sosyal Servis	8
3.5.2. Beslenme	11
3.5.3. COVID-19 Önlemleri.....	11
4. TAVSİYELER	12
4.1. KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER	12
4.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER	14

KISALTMALAR

- COVID-19** : Yeni Korona Virüs Hastalığı
- CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- HES** : Hayat Eve Sığar
- m²** : Metrekare
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanun ile, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

6. Yukarıda anılan çerçevede, Artvin Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 05.10.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde ... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 pandemisi sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarih ve 147 sayılı toplantısında alınan 2021/16 sayılı Karar ile 01.10.2021 tarih ve 4420 sayılı Başkanlık Oluru uyarınca Artvin Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 05.10.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

8. Artvin Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Artvin şehir merkezine 3 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ceza İnfaz Kurumu 2012 yılında 4.326 m²'lik alan üzerine inşa edilerek 17.09.2012 tarihinde hizmete açılmıştır.

9. Ceza İnfaz Kurumu; 16 koğuş, 1 geçici oda ve çocuklar için ayrılan 1 odadan oluşmaktadır. A-B-C ve D olmak üzere 4 bloktan oluşan koğuş sisteminde, A-B-C bloklarında bulunan koğuşların yatakhane, yemekhane ve havalandırma bahçeleri ile birlikte toplam alanı 99,50 m², D blokta bulunan koğuşların yatakhane, yemekhane ve havalandırma bahçeleri ile birlikte toplam alanı 81,20 m²'dir. Koğuşların toplam alanı 1.854 m², kişi başına düşen ortalama alan ise 8 m²'dir. Her odaya ait havalandırma alanı bulunmaktadır.

2.2. KURUM PERSONELİ

10. Artvin Kapalı İnfaz Kurumunda fiili olarak görev yapan 66 personel bulunmaktadır. 1 kurum müdürü, 1 ikinci müdür, 1 idare memuru, 1 psikolog, 2 sağlık memuru, 1 öğretmen, 3 infaz koruma baş memuru, 45 infaz ve koruma memuru, 6 şoför, 1 bilgisayar işletmeni, 2 teknisyen, 1 aşçı ve 1 hizmetli bulunmaktadır. Personelin 3'ü yüksek lisans, 31'i lisans, 15'i ön lisans ve 17'si lise mezundur.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

11. Kurumda 103'ü hükümlü ve 32'si tutuklu olmak üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan toplam mahpus¹ sayısı 135'tir. Bu mevcudun içinde 5 kadın ve 4 yabancı mahpus bulunmaktadır.

12. Kurumda bulunan 89 hükümlü COVID-19 iznindedir.²

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

13. Artvin Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna, heyet üyelerinin ziyaretçi girişinde kayıtlarının yapılmasının ardından giriş yapılmıştır. Kurum Müdürü ile ilk görüşme gerçekleştirilmiş, ardından heyet tarafından belirlenen ve farklı mahpus gruplarından mahpuslar ile koşulların içerisinde bulunan havalandırma alanlarında görüşülmüştür. Görüşmeler sırasında infaz koruma memurları ile diğer idari personel bu alanda bulunmamıştır. Görüşmeler sonrasında hâlihazırda hasta veya temaslı bir kişi bulunmayan bir karantina koşulu, kantin, derslikler, revir, psiko-sosyal servis, açık ve kapalı görüş alanları ve diğer ortak alanlar gezilmiş, ilgili personel ile görüşülmüş, çeşitli kayıt ve dosyalar incelenmiştir. Son olarak Kurum yönetimi ile tekrar bir araya gelinmiş ve heyetin ilk gözlem ve tespitleri, mahpusların talep ve şikâyetleri hakkında yönetim ile görüşülerek ziyaret sonlandırılmıştır.

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.1.1. Kurumun Fiziksel Durumu

14. Kurum binası ve eklentilerinin içinde bulunduğu alanda, arazinin eğimli olması nedeniyle toprak kaymaları olabileceği değerlendirilmiştir. Yine arazinin eğimli olması sebebiyle Kuruma getirilen malzemeleri taşıyan araçların Kurum içine giremediği, malzemelerin dışarıdan taşınarak getirildiği idare tarafından ifade edilmiştir. Yapılan gözlemlerde bina bahçesinde bulunan beton arazi ve güvenlik duvarının birbirinden ayrılmaya başladığı, idare tarafından geçici önlemler alınarak çatlakların tamir edilmeye çalışıldığı anlaşılmıştır.

¹ Bu raporda kullanılan "mahpus" sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

² 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un Geçici 9'uncu maddesi: "(5) Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle, açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar ile kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan hükümlüler, 105/A maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına karar verilen hükümlüler ve 106 ncı madde veya diğer kanunlar uyarınca denetimli serbestlik tedbirinden yararlanan hükümlüler, 31/5/2020 tarihine kadar izinli sayılır. Salgının devam etmesi hâlinde bu süre, Sağlık Bakanlığının önerisi üzerine Adalet Bakanlığı tarafından her defasında iki ayı geçmemek üzere ondokuz kez uzatılabilir. Bu fıkra uyarınca izinli sayılanlar hakkında 95 ve 97 nci madde hükümleri uygulanır."

3.1.2. Kurum Kapasitesi

15. Toplam kapasitesi 200 olan Kurumda ziyaret tarihi itibariyle toplam mevcut 135'tir. 89 hükümlü ise COVID-19 izindedir. Dolayısıyla Kurumun kalabalıklaşma ve kapasite aşımı sorunu bulunmamaktadır.

16. Her mahpusun kendine ait yatağı mevcuttur.

3.1.3. Isınma ve Havalandırma

17. Ceza İnfaz Kurumu kömürle çalışan 2 adet kalorifer kazanı ile ısıtılmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde ısınma ile ilgili sorun yaşanmadığı dile getirilmiştir.

18. Havalandırma kapılarının sabah saat 6.30'da açılıp, akşam saat 17.00'de kapatıldığı öğrenilmiştir. Kurumda her koğuşa ait havalandırma bahçesi bulunmaktadır. Ayrıca koğuşlarda havalandırma için pencere bulunmaktadır.

19. Karantinada kalan mahpusların odalarının da havalandırmasının bulunduğu, havalandırma saatleri arasında buradan yararlanabildikleri bilgisi alınmıştır. Oda ve koğuşların havalandırması yeterli düzeydedir.

3.1.4. Suya Erişim

20. Kurumun içme suyu şehir şebekesinden karşılanmaktadır. Şehir şebekesinden alınan su numuneleri belli aralıklarla Artvin İl Sağlık Müdürlüğüne gönderilerek uygunluğu test edilmektedir. Kurumda 24 saat temiz suya erişilmektedir.

21. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde içme suyunun kantinden temin edilebildiği, bunun yanında musluk suyunu kullanan mahpusların da olduğu ifade edilmiştir.

22. Mahpusların banyo ile diğer ihtiyaçların karşılanması için sıcak su verilmektedir. Mahpuslarla yapılan görüşmeler ve idareden alınan bilgilere göre her gün sabah sayımı sonrası 30 dakika sıcak su verildiği belirtilmiştir. Bunun yanında tüm koğuşlara haftada 2 kez toplam 4 saat süre ile sıcak su verilmektedir.

3.1.5. Hijyen Koşulları

23. Kurumun genel temizliği, Kurum tarafından verilen temizlik malzemeleri ile Kurum tarafından görevlendirilen hükümlülerce yapılmaktadır.

24. Odaların temizliği mahpuslar tarafından yapılmaktadır. İdare tarafından oda temizliği için düzenli aralıklarla mahpuslara temizlik malzemesi verildiği gibi isteyen mahpuslar bu malzemeleri kantinden de temin edebilmektedir.

25. Kurumda çamaşırların yıkanması için çamaşır makinalarının bulunduğu, çamaşır yıkamak için kullanılan deterjanın Kurum tarafından karşılandığı ve çamaşırların 15 günde bir ücretsiz bir şekilde yıkandığı öğrenilmiştir.

3.1.6. Kantin

26. Kurumda kantin/market bulunmaktadır. Kurum kantininde 354 çeşit ürün bulunduğu ve ürün çeşitliliğinin yeterli olduğu değerlendirilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde kantinde bulunan ürünlerin ücretlerinin yüksek olduğu belirtilmiş ancak yapılan incelemelerde ürünlerin fiyatlarının piyasa koşullarına uygun olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca mahpuslar tarafından talep edilip kantinde bulunmayan ürünler dış kantin aracılığıyla temin edilmektedir.

3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU

27. Kurumda görev yapan personelin meslek içi eğitim aldığı ifade edilmiştir. Personelin aldığı eğitimler arasında İyi Hal Uygulamaları Eğitimi, UYAP Açık Süre İşlemleri Eğitimi, Mektup Okuma Komisyonu Eğitimi, Kuruma Kabul İşlemleri Eğitimi, Kütüphane ve Yayın İşlemleri Eğitimi, Telefonla Görüşürme İşlemleri Eğitimi, Vardiya İşlemleri Eğitimi, Manevi Rehberlik İşlemleri Eğitimi, Emanet Eşya İşlemleri Eğitimi, Muhasebe Yetkilileri Eğitimi, İnfaz ve Koruma Başmemurluk İşlemleri Eğitimi bulunmaktadır.

28. İdare ile yapılan görüşmede Kurum personelinin yönetime ilişkin eğitimler aldığı ancak insan haklarına yönelik eğitim almadıkları ve mahpuslara yaklaşım konusunda yeterli donanım ve bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir.

29. Yapılan görüşmelerde mahpusların genel olarak yönetimden ve Kurum personelinin kendilerine yaklaşım ve tutumlarından memnun oldukları görülmüştür.

30. Mahpuslar tarafından yazılan dilekçelerin sabah sayımıyla birlikte toplandığı, dilekçelerin Kurum Müdürü tarafından görüldükten sonra ilgili birimlere ve makamlara gönderildiği ifade edilmiştir. Dilekçe içeriklerinde genel olarak infaz durumlarına ilişkin taleplerin yer aldığı belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde yazdıkları dilekçelerin gönderimi, takibi ve ilgililere ulaşması konusunda herhangi bir sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir. Ayrıca talepleri

halinde mahpusların Kurum Müdürü ve Kurum Savcısı ile görüşme yapabildikleri ifade edilmiştir.

3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM

3.3.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı

31. COVID-19 önlemleri kapsamında açık görüşün gerçekleştirilememesi nedeniyle, haftada 1 kez gerçekleştirilen telefon görüşmeleri haftada 2'ye çıkarılmış olup bu kapsamda mahpuslara her hafta 10'ar dakikalık 2 telefon görüşmesi yapma hakkı tanınmıştır. Mahpusların çocuklarıyla görüşebilmeleri için telefon görüşmelerinden biri hafta sonu yapılabilmektedir.

32. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde telefon görüşmelerinin gerçekleştirilmesi ile ilgili sorun olmadığı ifade edilmiş ancak görüşme sürelerinin artırılması yönünde taleplerde bulunulmuştur.

3.3.2. Açık Görüş

33. Türkiye genelinde tüm Ceza İnfaz Kurumlarında 14 Mart 2020 itibarıyla açık görüşler, COVID-19 pandemisiyle mücadele kapsamında Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu tavsiyesiyle durdurulmuştur.

34. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde açık görüşün bir buçuk yıldır yapılamamasının aile hayatlarını etkiler boyuta geldiği ifade edilmiştir. Buna bağlı olarak, özellikle ailesi uzakta bulunduğu için kapalı görüş imkânını daha az değerlendirebilen mahpusların yakınları ile iletişimi telefon görüşmeleri ile sınırlı kalmıştır. Ailelerinin yaşadığı illere nakil talebinde bulunan mahpuslar bu taleplerinin kapasitenin dolu olması gerekçesiyle reddedildiğini bildirmişlerdir. Adalet Bakanlığı tarafından hayata geçirilen E-Görüş³ projesi ziyaret tarihi itibarıyla henüz Kurumda uygulanmaya başlanmamıştır. Bazı mahpuslarca bu uygulamanın getirilmesi yönünde taleplerde bulunulmuştur.

³ “Söz konusu proje ile hükümlülerin personel tarafından oda ve koğu dışına çıkartılması suretiyle yürütülen çeşitli hizmetlerin, ses izolasyonlu bir kabin içerisinde oda ve koğuşlara yerleştirilecek multimedia cihaz marifetiyle, personel sirkülasyonuna gerek olmaksızın daha az insan kaynağı harcanarak, hızlı ve güvenilir bir biçimde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu proje ile mahpuslar aileleri ile görüntülü görüşebilecek, ileriki aşamada aynı sistem ile hekim görüşmeleri sağlanabilecektir”. Bkz. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/akilli-teknolojilerin-ceza-infaz-kurumlarına-entegrasyon-e-gorus-projesi22102020122426> (E.T. 05.01.2021)

35. Açık görüş alanı ziyaret tarihi itibariyle kullanılmamakla birlikte, İdare tarafından alanının, ziyaretçi sayısının yüksek olması nedeniyle pandemi öncesi dönemde yetersiz kaldığı belirtilmiştir.

3.3.3. Kapalı Görüş

36. Adalet Bakanlığı tarafından alınan COVID-19 önlemleri kapsamında kapalı görüşler, 17.06.2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’in 9’uncu maddesi kapsamında 2 haftada 1 kez ve mahpusun önceden belirlediği 2 yakını ile gerçekleştirilmektedir.

37. Kurumda 9 adet kapalı görüş bölümü bulunmakta olup her görüş sonrası bu bölmeler 15 dakika havalandırılmaktadır.

38. Mahpuslar ile yapılan görüşmelerde kapalı görüş hakkının kullanılması konusunda herhangi bir şikâyet iletilmemiştir. Ancak şehir dışından gelen bazı mahpusların ailelerinin sabah saatlerinde verilen kapalı görüşe yetişemediği ifade edilmiştir.

3.3.4. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma

39. Kurumda 24 adet televizyon kanalının, 1 adet psiko-sosyal video kanalının, 2 adet radyo kanalının bulunduğu ve yabancı dilde yayın yapan bir kanalın bulunduğu belirtilmiştir.

40. Yabancı mahpuslar tarafından yabancı dilde yayın yapan televizyon kanalının bulunmadığı belirtilerek İngilizce yayın yapan televizyon kanalı eklenmesi yönünde talepte bulunulmuştur.

41. Mahpuslarca, genel olarak haberleşme ve iletişim araçlarından faydalanma konusunda bir şikâyet dile getirilmemekle birlikte, televizyon kanallarının sayısının artırılması ve yerel gazete temin edilmesi taleplerinde bulunan mahpuslar olmuştur.

3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORİF ETKİNLİKLER

42. Ceza İnfaz Kurumunda iş-meslek eğitimi ve sosyal kültürel kurslar kapsamında, 2021 yılı içerisinde; Kur’an-ı Kerim okuma kursu, hijyen eğitimi kursu ve hobi kursları düzenlenmiştir.

43. Kurumda hükümlü ve tutuklular için düzenlenecek sosyal ve kültürel faaliyetlerde kullanılması amacıyla 100 kişilik bir konferans salonu bulunmaktadır. Salonda sinema gösterimi, özel gün ve hafta kutlamaları ve personele yönelik eğitimler düzenlenmektedir.

44. Kurumun güvenlik tedbirleri, fiziki koşulları ve COVID-19 pandemisi tedbirleri gözetilerek imkânlar dâhilinde 2021 yılı içerisinde; 27 sinema gösterimi, 18 Mart Çanakkale Şehitleri

Anma Programı, Miraç Kandili Programı, Mevlid Kandili Programı, İyi Hal Uygulamaları Konferansı, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinliği, voleybol ve masa tenisi turnuvaları düzenlenmiştir. Etkinliklere aynı koşuğa bulunan mahpusların çıkarıldıkları, toplu etkinlik düzenlenmediği aktarılmıştır. Ayrıca merkezi yayın sistemi üzerinden 109 sinema gösterimi yapılmıştır.

45. Yapılan görüşmelerde, Kurumda yalnızca dini kursların olduğunu belirten mahpuslar, kurs çeşitliliğinin artırılmasını talep etmişlerdir. Sportif etkinlikler konusunda bir şikâyet dile getirilmemiştir. Mahpuslar, açık spor alanından haftada 1 kez 1 saat süreyle yararlandırılmaktadır. Yönetim ile yapılan görüşmelerde haftada 1 kez sinema gösterimi yapıldığı, mahpusların hobi odasından haftada 2 saat faydalanabildiği, açık spor alanından faydalanma süresinin haftada 1 saat olduğu belirtilmiştir.

46. Yabancı mahpuslar ile yapılan görüşmelerde de sportif faaliyetler dışında kendilerine yeterince faaliyet olanağı sunulmadığı dile getirilmiştir.

47. Kurumda, 3 Açık Öğretim Ortaokulu, 21 Açık Öğretim Lisesi, 2 Açık Öğretim Fakültesi, 1 örgün eğitim öğrencisi bulunmaktadır. 2020-2021 Eğitim Öğretim Dönemi İçinde ÖSYM tarafından yapılan YKS'ye (Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı) 18 öğrenci katılmıştır.

48. Kurumda 11 kişilik kütüphane bulunmaktadır. Kurum kütüphanesinde; 130 adet felsefe-psikoloji, 855 adet din bilimleri, 114 adet toplum bilimleri, 17 adet dil ve dil bilimleri, 43 doğa bilimleri ve matematik, 108 adet teknoloji, 36 adet sanat, 1226 adet edebiyat, 519 adet coğrafya/tarih konu ve içerikli toplam 3048 yayın bulunmaktadır. Bununla birlikte İl Halk Kütüphanesinden istenilen kitaplar talep edilerek ilgili mahpusa ulaştırılmaktadır. Ziyaret sırasında, Kurum kütüphanesindeki kitap sayı ve çeşitliliğinin yeterli olduğu görülmüştür.

49. Mahpuslar 2021 yılı içerisinde Kurumda bulunan kütüphanedeki 737 yayından, İl Halk kütüphanesindeki 780 yayından faydalanmıştır.

3.5. SAĞLIK VE BESLENME

3.5.1. Revir ve Psiko-sosyal Servis

50. Sağlık Servisinde 2 sağlık personeli görev yapmaktadır. Bunun yanında Adalet Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında düzenlenen 30.04.2009 tarihli protokolün 5'inci maddesi⁴ kapsamında hükümlü ve tutuklular Sağlık Müdürlüğünce görevlendirilen 1 Aile Hekimi tarafından her hafta pazartesi tam gün, ayda bir kez de Psikiyatri doktoru tarafından yine tam gün Kurumda muayene edilmek suretiyle sağlık hizmeti almaktadırlar. Sağlık servisinde görevli 2 sağlık personeli mesai saatleri sonrasında icapçı olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

51. Sağlık Servisinde muayene, ilaç temini, takibi ve dağıtımı, aşılama ve hastane sevk işlemleri hizmetleri sunulmaktadır.

2021 Yılında Sağlık Servisinde Yapılan İşlemler	
Kurumda Muayene	1853
Artvin Devlet Hastanesi Poliklinik Sevkleri	156
Artvin Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi Sevkleri	67
Kurumda Psikiyatri Muayene	68
Ceza Tehiri İşlemi	4
İl Dışı Devlet veya Üniversite Hastane Sevkleri	11
Pnömonokok (Zatürre) Aşı Uygulaması	26
COVID-19 1. Doz Aşı Uygulaması	112
COVID-19 2. Doz Aşı Uygulaması	104
COVID-19 3. Doz Aşı Uygulaması	4

52. Hekimler, dilekçelerine istinaden rahatsızlığını beyan eden hastaların muayenelerini yapmakta, muayene sonucunda tedavilerini düzenlemekte ve takiplerini yapmaktadırlar. Muayene sonucu gerekli görülen durumlarda mahpusların ileri tetkik ve tedavi amacıyla

⁴ 30.04.2009 tarihli Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Protokol, 5'inci madde: "(2) Hükümlü ve tutuklu sayısı 1000'e kadar olan kurumlar durumu uygun olan en fazla üç aile hekimine bağlanır. İlgili aile hekimi sağlık hizmetini, gezici sağlık hizmeti kapsamında verir. (3) Aile hekimliği uygulamasına geçilmemiş illerde; hükümlü ve tutuklu ile personel sayısı; 1000'in üzerinde olan kurumlarda haftada 5 tam gün, 500 ila 1000 arasında olan kurumlarda haftada 5 yarım gün, 500'ün altında olan kurumlarda haftada 2 yarım gün tabipli sağlık hizmeti. Kampüs içerisinde bulunan ve 1000'in altında hükümlü ve tutuklu sayısı bulunan kurumlar da bu kapsamda değerlendirilir."

hastanelere sevkleri sağlanmaktadır. Sevk evrakı aynı gün içerisinde jandarmaya verilerek en geç 1 hafta içerisinde sevk işlemleri gerçekleştirilmektedir. Mahpusların acil durumlarında ise 112 Acil Servis vasıtasıyla tedavileri gerçekleştirilmektedir.

53. Ceza İnfaz Kurumunda, Kurum revirinde veya hastanede yapılan muayenesi sonucunda reçete yazılan mahpusların ilaçları sözleşmeli eczaneler tarafından temin edilmektedir. Reçeteler aynı gün eczaneye, eczane tarafından sisteme kaydedilen ilaçlar ise ertesi gün Kuruma teslim edilmekte ve doktorun uygun gördüğü dozlarda ayarlanarak ilaç defterine kaydedilmek suretiyle ilgisine imza karşılığı teslim edilmektedir. Psikiyatrik özelliği bulunan ve yeşil reçeteli olarak kullanılan ilaçlar hastaların yanına verilmemekte bu ilaçlar uygun görülen şekilde ve dozlarda ayarlanarak ilaç defterine kaydedilmekte ve kilitli dolaplarda muhafaza edilen ilaçlar mahpus isimlerine göre ayarlanan ilaç kutularına günlük dozlarda hazırlanarak, imza karşılığı ilgisine verilmektedir. Bunun yanında kronik hastalığı bulunan mahpuslar için reçete edilmiş raporlu ilaçlar, bir önceki reçetede yazan doz miktarı üzerinden sağlık kuruluşlarına gitmeden ve reçeteye ihtiyaç duyulmadan doğrudan eczaneden temin edilmektedir.

54. Psiko-sosyal servis Kurumunda mahpuslara yönelik grup çalışmaları yapmakta, bu kapsamda; öfke kontrolü, sigara, alkol ve madde bağımlılığı, salıverilme öncesi mahkûm gelişimi, sigara bağımlılığı, Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları (DEPAR)⁵ konularında program düzenlemekte; ayrıca mahpuslarla bireysel iyileştirme sistemi kapsamında görüşmeler yapmakta, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM)⁶ uygulamakta, mahpusların ilk kabulünü yapıp Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF)⁷ doldurmakta, mahpuslar hakkında düzenli aralıklar ile gözlem değerlendirme formu, gelişim değerlendirme formu doldurmakta, aile görüşmeleri gerçekleştirmekte, intihar ve intiharı önleme, iyi hal uygulamaları, madde bağımlılığı ve zararları konularında konferans düzenlemekte, mahpusların psikiyatrik ya da psikolojik

⁵ Bkz. Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları (DEPAR) <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/depar-programi> E.T.:02.02.2020.

⁶ Bkz. Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM) <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> E.T.: 03.01.2022.

⁷ Ruh sağlığı problemleri olan mahpusların personel tarafından erken dönemde tanınması ve yararlanacakları psiko-sosyal destek programının belirlenmesi amacıyla oluşturulan araştırma ve değerlendirme formudur. ARDEF sonuçları doğrultusunda mahpuslar ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> E.T.: 03.01.2022.

ihtiyacını belirleyip psikiyatri yönlendirmesi yapmakta ve ilaç kullanımı konusunda görüşme yapmaktadır. Ek olarak; personele yönelik seminer, konferans ve bireysel görüşmeler de yapılmaktadır.

55. Psiko-sosyal servise gitme talebinde bulunan mahpusların taleplerinin en geç 1 hafta içinde yerine getirildiği, çoğunlukla daha kısa süre içerisinde görüşme yapıldığı belirtilmiştir. Servise başvuran mahpuslar için form doldurularak risk haritası çıkarılmakta ve buna göre ihtiyaç halinde mahpuslar düzenli görüşmeye çağrılmaktadır.

56. Kurumda 2021 yılı içerisinde; psikolog ile 480 (aile görüşü, psikoterapi ve bireysel müdahale programı ve ARDEF) görüşme gerçekleştirilmiştir. Mahpuslar için 3 seminer/konferans, personel için (260 personel) 2 seminer/konferans düzenlenmiştir. Pandemi nedeniyle grup çalışmaları uzun bir süre yapılamamış, 2021 yılın Ağustos ayından itibaren yapılmaya başlanmıştır. Grup çalışmaları kapsamında 5 grup çalışması düzenlenmiştir.

3.5.2. Beslenme

57. Ceza İnfaz Kurumunun yemekleri, infaz kurumuna girmeden önce aççılık yapan mahpuslar tarafından Kurum yemekhanesinde yapılmaktadır.

58. Personel ile mahpuslar aynı yemeği tüketmekte ve yemekler oda ve koğuşlara kişi sayısına göre belirlenen miktarda verilmektedir. Personel için bir yemekhane bulunmaktadır.

59. Yemekler mahpuslar tarafından genel olarak beğenilse de çeşitliliğin artırılması yönünde taleplerde bulunulmuştur. İdare ile yapılan görüşmede Kurumda bulunan mahpus sayısının düşük olması sebebiyle iase bedelinin düşük olduğu, bu sebeple istenilen yemeklerin yapılamadığı aktarılmıştır. Yapılan incelemede yemek miktarının yeterli olduğu ve kalitesinin iyi olduğu gözlemlenmiştir.

3.5.3. COVID-19 Önlemleri

60. COVID-19 tedbirleri kapsamında mahpusların ve personelin pandemi ile ilgili farkındalığını arttırmak üzere Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan COVID-19 broşüründen çoğaltılarak dağıtımı yapılmış, afişlerden de ziyaretçi giriş noktaları ile ziyaretçi mahalleri, koridorlar, yemekhane, mutfak, kantin vb. ortak kullanım alanlarının uygun yerlerine bilgilendirme amaçlı asılmış ve kapalı devre yayınla COVID-19 bilgilendirme videoları yayınlanmıştır.

61. Tüm taşıtların, araç-gereçlerin, koğuşların, koridorların, yemekhanenin, kantinin, yatakhanelerin, mahkûm kabul biriminin, ziyaretçi mahallerinin, tuvalet ve banyoların, telefon ahizelerinin, kapı kollarının, turnike ve X-Ray geçişlerinin ve diğer tüm ortak alanların düzenli olarak dezenfekte edildiği ve kapalı ortamların sık sık havalandırıldığı belirtilmiştir.

62. Personel, mahpuslar, avukatlar, ziyaretçiler ve ceza infaz kurumuna giriş yapan tüm kişiler her girişlerinde ateş ölçümüne tabi tutulmuş, mahpuslara maske dağıtılmış, ziyaretçiler ve personelin kullanımı için hijyen malzemeleri, eldiven, maske ve mahpuslar ve ziyaretçilerle temas kuran personele siperlik temin edilmiştir. 01.09.2020 tarihinden itibaren Kuruma giren ziyaretçiler HES Kodu talep edilmektedir.

63. Kuruma ilk defa kabul edilen mahpuslar PCR testi yaptırıldıktan sonra, 14 gün boyunca karantina amaçlı ayrılan oda/koğuşlarda izole edilerek barındırılmakta, izolasyon sürecinin bitiminde girişte yapılmış olan PCR testine ek olarak yeni bir PCR testi yapılmakta ve PCR testi negatif çıkan mahpusların oda/koğuş planlanmasına geçilmektedir.

64. COVID-19 hastası mahpuslar ve temaslılar izole edilmektedir. Herhangi bir neden ile Kurum dışına çıkan mahpuslar COVID-19 tedbirleri gereği Kuruma dönüşte 14 gün boyunca karantinada tutulmaktadır. Karantina koğuşu olarak kullanılan koğuşa yeni bir mahpus geldiğinde karantina süresinin sıfırlanması nedeniyle 14 günü geçebilen karantina süreleri, mahpuslar tarafından bir şikâyet konusu olarak iletilmiştir. Mahpuslar dış hekimi ve hastaneye gitmekten karantina süresinin uzunluğu nedeniyle imtina ettiklerini ifade etmişlerdir. İdare ile yapılan görüşmede Temmuz 2020 itibariyle mevcut oda ve koğuşa ilaveten 2 koğuşun daha karantina amaçlı kullanıma açıldığı, ileri tetkik ve tedavileri için il içi ve il dışı dâhil hastane sevklerini zamanında gerçekleştirmek suretiyle mahpusların sağlık haklarına erişimlerinin sağlandığı aktarılmıştır.

65. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde kendilerine aşı imkânı sunulduğunu ancak aşı tercihi imkânı sunulmadığını, yalnızca Sinovac aşısı yaptırabildiklerini ifade etmişlerdir. COVID-19 aşısının yanı sıra 65 yaş üzeri mahpuslar ile kronik hastalığı bulunan mahpuslara, rızaları alınarak COVID-19 koruyucu tedbirleri kapsamında zatürre (Pnömonokok) aşısı yaptırılmıştır.

4. TAVSİYELER

4.1. KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

66. Kapalı görüş saatlerinin, şehir dışından gelen ve erken saatlerdeki görüşlere yetişemeyen ziyaretçileri olan mahpusların durumu gözetilerek düzenlenmesi,⁸

67. Kurumda yabancı mahpuslar da bulunduğundan yayın sistemine İngilizce dilinde yayın yapan televizyon kanalının eklenmesi,⁹

68. Pandemi ile birlikte durdurulan sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin COVID-19 önlemleri dikkate alınarak açık havada ya da havadar bir ortamda tekrar hayata geçirilmesi,¹⁰

69. Ceza İnfaz Kurumlarındaki kurslar, oyalayıcı birer aktivite olmanın ötesinde mahpusları tahliye sonrası döneme hazırladığı için kurs çeşitliliğinin artırılması ve özellikle mesleki kursların açılması,¹¹

⁸ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 24.4: “Ziyaretler, mahpusların aile ilişkilerini mümkün olduğunca normal bir düzeyde sürdürmelerine ve geliştirmelerine imkân sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.”

⁹ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 37.1: “Yabancı uyruklu mahpusların farklı ihtiyaçlarını karşılamak için pozitif önlemler alınmalıdır.”

¹⁰ Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ya da Cezayı Önlenme Komitesi (CPT) Standartları, 2. Genel Rapor’dan alıntı [CPT/Inf (92) 3], 47’nci madde: “*Tatminkar bir faaliyet programı (çalışma, eğitim, spor, vs.), mahkumların iyiliği açısından çok önemlidir. Bu durum ister hüküm giymiş, ister mahkemeye çıkmayı bekleyen kişilerin bulunduğu bütün kurumlar için geçerlidir. CPT, birçok tutukevindeki faaliyetlerin çok kısıtlı olduğunu gözlemlemiştir. Özellikle mahkumların sık sık değiştiği bu tür kurumlarda düzenli faaliyetlerin düzenlenmesini kolay bir mesele değildir. Açıkçası, hüküm giymiş mahkumların bulunduğu kurumlarda hedeflenen türden bireye yönelik programların geliştirilmesi söz konusu olamaz. Ancak mahkumlar, içinde buldukları hücredeki fiziksel şartlar ne kadar iyi olursa olsun, haftalar belki de aylar boyunca hücrelerinde kilitle biçimde çürümeye bırakılamazlar. CPT’ye göre tutukevlerindeki mahkumların günün makul bir kısmını (sekiz saat veya daha fazla) hücreleri dışında, belirli amacı olan ve değişen faaliyetler yaparak geçirmeleri hedeflenmelidir. Doğal olarak, hüküm giymiş mahkumların bulunduğu kurumlardaki programlar daha da uygun olmalıdır.*” 48’inci madde: “*Açık havada egzersiz yapma konusunun üzerinde özellikle durulmalıdır. Mahkumların (tercihen genel bir faaliyet programının bir parçası olarak) her gün açık havada en az bir saat egzersiz yapabilmeleri şartı, temel bir önlem olarak genel kabul görmüştür. CPT, istisnasız bütün mahkumlara (ceza olarak hücre hapsinde olanlar dahil) her gün açık havada egzersiz yapma imkanı verilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Açık havada egzersiz yapılacak yerlerin makul büyüklükte ve mümkün olduğunca kötü hava şartlarında koruma sağlayacak biçimde olması gerektiği barizdir.*”

Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 27.3: “*Mahpusların bedensel sağlıklarını geliştirmek ve uygun egzersizler ile boş zaman etkinliklerine imkân sağlamak amacıyla doğru bir biçimde organize edilen faaliyetler, cezaevi rejiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.*” 27.6: “*Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarına imkân sağlanmalı ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir.*”

¹¹ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 26.2-3, ayrıca Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 96.2 ve 98.1 şu şekildedir; “*Tutuklu ve hükümlülere yeterli düzeyde ve faydalı çalışma imkânı sağlanmalı; mümkünse yapılan çalışma, tutuklu ve hükümlülerin serbest kaldıktan sonra gelir elde etme kapasitesini kaybetmemesini, hatta geliştirmesini sağlamalıdır.*”

Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 28.7.a: “*Uygulanabildiği ölçüde mahpusların eğitimi; ülkenin eğitim ve mesleki eğitim sistemiyle bütünlük içerisinde olmalıdır. Böylece mahpuslar tahliyelerinden sonra herhangi bir zorlukla karşılaşmaksızın eğitim ve meslek eğitimiyle devam edebilirler.*”

70. Kurum dışına çıkan mahpusların COVID-19 tedbirleri gereği Kuruma dönüşte karantinada tutulacakları sürenin 14 günü geçmeyecek şekilde düzenlenmesi,

4.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

71. Binanın eğimli arazi üzerine kurulu olması nedeniyle binanın zemin etüdünün yapılarak oturmaya elverişli olup olmadığının tespitinin yapılması,

72. İnfaz koruma memurlarına yönelik insan hakları eğitimlerinin artırılması ve göreve başlamadan önce bu eğitimlerin verilmesinin zorunlu kılınması,¹²

73. Kurumda çıkan yemek çeşitliliğinin az olmasının iâşe bedeliyle ilgili olması nedeniyle iâşe bedellerinin yeniden düzenlenmesi,

tavsiye edilmektedir.

¹² Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev) Kural 81.1: “Personele, göreve başlamadan önce genel ve özel görevleri konusunda bir eğitim verilmeli ve düzenlenen teorik ve uygulamalı sınavları geçmeleri istenmelidir.”

Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 75.3: “Cezaevi idaresi, göreve başladıktan sonra ve kariyerleri boyunca personelin bilgi ve mesleki yeterliliğini sürdürmek ve geliştirmek için, hizmet içi eğitim faaliyetlerinin kesintisiz olarak sürdürülmesini sağlar.”